

Vergaderjaar 2006–2007

28 248

Onregelmatigheden bekostiging in het (hoger) onderwijs

26 695

Voortijdig school verlaten

Nr. 91

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 11 juli 2007

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap¹ heeft op 21 juni 2007 overleg gevoerd met staatssecretaris Van Bijsterveldt-Vliegenthart van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over:

- **de brieven van de minister d.d. 1 juni en 25 augustus 2006 inzake samenwerkingsverbanden tussen scholen voor voortgezet onderwijs en bve-instellingen (28 248, nrs. 88 en 89);**
- **de brief van de staatssecretaris d.d. 19 april 2007 inzake evaluatie Besluit samenwerking vo-bve (OCW0700266);**
- **de brief van de staatssecretaris van 1 mei 2007, houdende afschrift van de brief aan Holland Rijnland inzake evaluatie besluit samenwerking vo-bve van 1 december 2005 (OCW0700296);**
- **de brief van de staatssecretaris d.d. 31 mei 2007 inzake de beleidsreactie op het rapport van Capgemini Nadere analyse van de eerste ervaringen met het Besluit Samenwerking vo-bve (26 695, nr. 38).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissie

De heer **Biskop** (CDA) heeft waardering voor de snelle en doortastende beleidsreactie waarmee de belangrijkste knelpunten nog komend schooljaar worden opgelost. Vmbo'ers met een diploma kunnen via vavo alsnog een havodiploma behalen of noodzakelijke vakken bij elkaar sprokkelen om hun schoolloopbaan op een betere manier te kunnen vervolgen. Dat is een bijdrage aan het voorkomen van voortijdig schoolverlaten. In de meeste gevallen is het goed dat de vo-school opdrachtgever én eindverantwoordelijke zal zijn.

Een leerling van nog geen 18 die uiteindelijk liever naar het havo gaat, omdat dat een betere aansluiting biedt op vervolgonderwijs dan het mbo, moet zich bij een vo-school inschrijven om door die school te kunnen worden uitbesteed aan een bve-instelling. Kan dat niet anders worden geregeld? Is bekend of het opnieuw inschrijven van een leerling op een vo-school problemen oplevert? Is de school verplicht zo'n leerling in te schrijven? Waarom zijn van de regeling uitgesloten de leerlingen met een havo- of vwo-diploma die nog geen 18 zijn en via vavo willen doorleren

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Van de Camp (CDA), voorzitter, Depla (PvdA), Slob (Christen-Unie), Remkes (VVD), Joldersma (CDA), Jan de Vries (CDA), Van Vroonhoven-Kok (CDA), Jan Jacob van Dijk (CDA), Aptroot (VVD), Leerdam (PvdA), Kraneveldt-van der Veen (PvdA), Roefs (PvdA), ondervoorzitter, Abel (SP), Van Leeuwen (SP), Verdonk (VVD), Biskop (CDA), Bosma (PVV), Pechtold (D66), Zijlstra (VVD), Jasper van Dijk (SP), Besselink (PvdA), De Rooij (SP), Ouwehand (PvdD) en Dibi (GroenLinks).

Plv. leden: Van der Staaij (SGP), Ferrier (CDA), Gill'ard (PvdA), Anker (ChristenUnie), Weekers (VVD), Atsma (CDA), Sterk (CDA), Vietsch (CDA), Schinkelshoek (CDA), Ten Broeke (VVD), Van Dijken (PvdA), Hamer (PvdA), Van Dam (PvdA), Van Bommel (SP), Langkamp (SP), Dezentjé Hamming (VVD), Jonker (CDA), Fritsma (PVV), Van der Ham (D66), Nicolai (VVD), Leijten (SP), Bouchibti (PvdA), Gerkens (SP), Thieme (PvdD) en Azough (GroenLinks).

en/of hun vakkenpakket willen aanpassen? Graag ziet de heer Biskop de regeling uitgebreid tot deze kleine groep leerlingen. Kunnen leerlingen met een kaderberoepsgerichte leerweg via deze regeling naar een theoretische leerweg in het vavo? Is er een afdoende oplossing voor leerlingen die wegens lichamelijke en/of psychische klachten op een mbo-hulproute zijn terechtgekomen en nadat zij zijn opgeknapt door willen? Moeten die alsnog naar een vo-school om zich te laten inschrijven?

In bijna de helft van de adviezen van Capgemini wordt communicatie van bestaande regelingen als oplossing genoemd. Ligt het aan de zender of de ontvanger dat de boodschap over de regelingen niet aankomt?

Is de staatssecretaris het ermee eens dat het vavo-traject voor ouders niet duurder mag zijn dan een regulier vo-traject? Hoe kan worden voorkomen dat de kosten van vavo voor de leerling die er via uitbesteding gebruik van maakt verschillen van die voor de leerling die er regulier gebruik van maakt?

Vanwege hun specifieke kenmerken hebben leerlingen uit het speciaal onderwijs een bijzondere onderwijsaanpak nodig. Indien zulke leerlingen over de cognitieve mogelijkheden beschikken om een vo-diploma te behalen en vavo hiervoor meer geschikt is dan regulier vo, is het dan mogelijk dat zij voor hun 18de vavo volgen?

Mevrouw **De Rooij** (SP) noemt het een positieve ontwikkeling dat voortijdige schoolverlaters zonder kwalificatie, bijvoorbeeld vmbo'ers uit de gemengde en theoretische leerweg van 16 of 17 jaar, nu binnen het vavo alsnog een startkwalificatie kunnen behalen en dat vmbo'ers met diploma extra examenvakken kunnen volgen met het oog op hun vervolgopleiding. Het is goed om jongeren verschillende routes aan te bieden om tot een startkwalificatie te komen. Dat maakt maatwerk mogelijk. Het zou nog mooier zijn als die kans ook kon worden geboden aan schoolverlaters die een en ander hebben meegemaakt of een afwijkende onderwijsbiografie hebben, zoals de door haar gegeven voorbeelden. Is de staatssecretaris bereid om voor deze jongeren de beperkingen in het vavo op te heffen en, zo neen, wat zijn daartegen de bezwaren? Kunnen de vavo-instellingen op korte termijn uitsluitel krijgen, zodat ze helderheid kunnen bieden aan degenen die zich voor het komend schooljaar hebben aangemeld? Zijn leerlingen uit het speciaal onderwijs betrokken bij de regeling? In hoeverre is de staatssecretaris bereid om het voor deze leerlingen gemakkelijker te maken een diploma te halen?

Onderwijs moet drempelloos zijn, zodat iedereen de kans heeft, zijn talenten volledig te ontplooien en te benutten en een kei te worden op een bepaald gebied. Stapelen, van studierichting veranderen, een tweede kans en maatwerk kunnen ertoe leiden dat er straks meer keien zijn op de arbeidsmarkt.

De heer **Depla** (PvdA) wil het beste uit de kinderen halen en schooluitval terugdringen. Vandaar dat hij kinderen een tweede kans wil geven en het stapelen van diploma's wil stimuleren. Tegen die achtergrond heeft hij bij de behandeling van het wetsvoorstel over de startkwalificatie gesteld, dat ook mensen zonder startkwalificatie moeten kunnen doorstromen naar het volwassenenonderwijs. Hij waardeert het dat de staatssecretaris snel is gekomen met deze regeling, maar meent ook dat die doorstroomgelegenheid eveneens moet worden gegeven aan jongeren van 16 en 17 met een havo- of vwo-diploma die voor de vervolgopleiding alsnog een diploma in één of meer andere vakken willen halen, voor jongeren met een havo-diploma die een vwo-diploma willen halen en voor jongeren die een vmbo-diploma kadergerichte leerweg hebben, maar op het mbo enkele vakken op vmbo-t-niveau willen halen om naar het havo of anderszins door te kunnen.

Net als de heer Biskop meent hij dat er een pragmatische oplossing nodig is voor de omweg via een vo-school naar een bve-instelling.

De heer Depla vraagt de staatssecretaris in overleg te treden met haar collega van Financiën over de btw-maatregel waardoor btw moet worden betaald op het moment dat een vmbo-docent naar het mbo gaat.

Mevrouw **Verdonk** (VVD) is ook van mening dat jongeren kansen moeten krijgen en dat de systemen flexibel en transparant moeten zijn. Zij sluit zich aan bij de vragen over de verschillende groepen. Zal de rapportage die scholen met ingang van het schooljaar 2007–2008 moeten leveren ook inzicht geven in de resultaten die uitbestede leerlingen hebben behaald?

Antwoord van de staatssecretaris

De **staatssecretaris** moet terugkomen op haar in stuk nr. 38 vermelde voornemen om vmbo'ers de kans te geven examenvakken te sprokkelen. De Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) staat dit niet toe. Ingevolge die wet wordt alleen voltijdonderwijs bekostigd dat tot een diploma opleidt. Om die reden wordt in het geval dat een vmbo-leerling is uitbesteed aan het vavo (maximaal voor 50%) door de vmbo-instelling het diploma uitge-reikt. Die ontvangt de bekostiging en is formeel verantwoordelijk voor de leerling. Zou het sec sprokkelen van vakken worden toegestaan, dan wordt vo deeltijdonderwijs. Het gaat nu om het voor jonge mensen toegankelijk maken van volwasseneneducatie voor het verkrijgen van een startkwalificatie. Het zal niet vaak voorkomen, omdat gl en tl dezelfde doorstroomrechten hebben, maar vmbo-leerlingen die vakken nodig hebben waarin zij geen examen hebben gedaan, kunnen zich opnieuw inschrijven om een diploma te halen dat die vakken wel omvat. Zij moeten dan wel in alle bij dat diploma behorende vakken examen doen. Dat kan via een vmbo-school en via het vavo. Overigens, fulltime vmbo kan vijf jaar worden gevolgd, zeer bijzondere uitzonderingen daargelaten. Leerlingen kunnen ook altijd in een vak examen doen op hoger niveau. Daarnaast is er voor havisten en vwo'ers de mogelijkheid om staatsexamen te doen in extra vakken.

Het belangrijkste punt in de evaluatie was dat een aantal vmbo'ers veel beter via het vavo hun slag kunnen maken naar het havo. Die mogelijkheid wordt nu geboden. Zij worden bekostigd via de WVO. Het gaat vooral om kinderen die een startkwalificatie moeten halen en dreigen af te vallen. De staatssecretaris zal de MBO Raad vragen ervoor te zorgen dat een leerling die op het mbo zit, maar beter het havo kan doen netjes wordt begeleid naar het vo dat uiteraard moet bepalen of de leerling geschikt is voor het havo. In de rendementsrapportage zal de school moeten melden of een leerling is geslaagd.

De wens om de wet aan te passen om het sprokkelen van vakken mogelijk te maken, vergt een fundamentele discussie. Dit punt kan dit najaar aan de orde komen in de discussie tussen de Kamer en de staatssecretaris over het advies van de Adviesgroep vmbo en over flexibilisering van examens et cetera. Op het ogenblik zou het overigens gaan om slechts 3100 leerlingen.

Speciaal onderwijs valt onder de Wet op het primair onderwijs. Het vavo vraagt veel zelfdiscipline van leerlingen en zal zeer lastig zijn voor veel kinderen uit het speciaal onderwijs, al zullen lichamelijk gehandicapte kinderen in theorie deze weg kunnen aflopen. Ook hier geldt dat het vo verantwoordelijk is voor de leerling en dus moet beoordelen of de leerling ervoor geschikt is.

Vanuit praktijkonderwijs kan een leerling uitbesteed worden aan het vavo. Dat gebeurt in de praktijk niet, omdat het voor zulke leerlingen vaak al heel moeilijk is om mbo-1 te halen.

Het vavo wordt gefinancierd door de gemeente. Een leerling die via het vo naar het vavo wordt verwezen, heeft alle voor- en nadelen van het vo.

Andere vavo-leerlingen betalen een eigen bijdrage.

Het Europese Hof heeft uitgesproken dat er geen btw hoeft worden

geheven op het detacheren van leerkrachten over en weer. Op het moment dat de Hoge Raad zich ook in deze zin heeft uitgesproken, kan OCW in overleg met Financiën.

De staatssecretaris zet uiteen wat er al is gedaan en wat er nog wordt gedaan om bekendheid te geven aan de regeling die met terugwerkende kracht zal worden ingevoerd. De instellingen weten dus hoe ze kunnen opereren in het schooljaar 2007–2008.

Nadere gedachtewisseling

De heer **Biskop** (CDA) noemt het teleurstellend dat wie nog geen 18 is niet via het vavo vakken kan sprokkelen of z'n profiel kan wijzigen, maar waardeert het dat de staatssecretaris deze kwestie nog eens zal bezien en daarop in het najaar zal terugkomen. Het is ook positief dat zij de mbo-scholen zal vragen om de leerling te begeleiden naar de vo-school. Het lijkt hem niet wenselijk dat voor het «product» vavo de ene leerling (via de gemeente) meer betaalt dan de andere (via vo).

Mevrouw **De Rooij** (SP) deelt de teleurstelling. Zij is ervoor om in het najaar te spreken over de mogelijkheid om de drempels voor profielaanpassingen door havo- en vwo-leerlingen uit de wet te halen, maar wil dat niet combineren met het debat over het advies van de vmbo-adviesgroep.

De heer **Depla** (PvdA) is overtuigd op het punt van de omweg van mbo naar vo. Ook hij is teleurgesteld dat sprokkelen en herprofilen niet kunnen. Wie staatsexamen gaat doen, moet in z'n eentje daarmee bezig zijn. Dat werkt niet altijd. Hij wacht een brief over dit onderwerp af, zodat er dit najaar over kan worden gediscussieerd. Kan in plaats van het verschil tussen 18-plus en 18-min niet een verschil worden gemaakt tussen een ononderbroken en een onderbroken onderwijs carrière? Tevens wil hij dat de mogelijkheid van de stap van havo naar vwo wordt bekeken. Bij elke discussie over Aanval op de uitval zal de heer Depla de btw-kwestie aanroeren.

Mevrouw **Verdonk** (VVD) wil niet zover gaan als de heer Depla en is er geen voorstander van om het onderwijssysteem wat de profielen havo/vwo betreft op de schop te nemen. Zij is wel voor doorstroming van de 16- of 17-jarige vmbo'er. Sprokkelen zou mooi passen in de maatregelen om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan. Om staatsexamen te doen, moet een leerling zeer gemotiveerd zijn, terwijl deze groep jongeren juist moet worden gestimuleerd om een zo hoog mogelijk niveau te halen. Zij wil nog wel eens doorpraten over de financiering van het speciaal onderwijs, want dat die via de Wet op het primair onderwijs geschiedt, levert voor scholen veel narigheid op.

De **staatssecretaris** wijst erop dat kinderen voor 50% kunnen worden uitbesteed aan het vavo en dan als het ware een rugzakje met vo-geld meekrijgen, terwijl volwassenen samen met de gemeente hun eigen financiering regelen.

Het is goed om in het kader van de flexibilisering over het sprokkelen te praten. Daarbij moet worden bezien of dit simpel kan worden geregeld dan wel het hart van het voortgezet onderwijs raakt, dat diplomaonderwijs is. Of deze discussie te combineren is met die over het advies van de adviesgroep, zal zij nader bezien.

Het blijft mogelijk havo'ers en vwo'ers naar het vavo te laten gaan voor de 50% verdieping.

De wens van mevrouw Verdonk om over de financiering van het speciaal onderwijs te discussiëren, zal de staatssecretaris doorspelen naar collega Dijkema. Er kan ook nog over worden gesproken bij de discussie over passend onderwijs.

Toezegging

De staatssecretaris zal de mogelijkheid van het sprokkelen van vakken betrekken in de brief die dit najaar zal verschijnen over het advies van de Adviesgroep vmbo en de flexibilisering; zij zal hierbij tevens de vraag van mevrouw De Rooij betrekken.

De voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Van de Camp

De griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Van Erp